

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนประถมศึกษาในปัจจุบัน มีหน้าที่สำคัญยิ่งคือการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีคุณสมบัติ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 4) คือเป็นผู้รู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีคุณสมบัติดังกล่าวได้ คือกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ความรู้ ความรู้ไปกับการปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะสร้างเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ ค่านิยมและนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีอิสระภาพ มีความขยัน อุตุน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเอง มีวินัยและมุ่งมั่นในการทำงานให้ได้ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ แสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ รู้จักและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์ จากกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ไปใช้เป็นพื้นฐานในการทำงานและประกอบอาชีพตามควรแก่วัย และความสามารถ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีผู้ใดศึกษาผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอน กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเลย จึงน่าจะมีการสำรวจและประมวลความคิดเห็นของครูผู้สอน กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนในด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงาน กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพื่อให้ครู อาจารย์และผู้เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ และเป็นประโยชน์แก่นักเรียนมากที่สุด และเนื่องจากการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นับว่าเป็นการสอนความรู้และทักษะด้านการทำงานและพื้นฐานอาชีพที่ยังเป็นแนวทางกลาง ๆ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพราะยังไม่มีมีการแยกสอนเป็นวิชางานเลือกเหมือนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จึงเห็นควรศึกษาผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอน

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงาน ตามการรับรู้ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงานเท่านั้น

2. ครูผู้สอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร สุ่มมาจากโรงเรียน 2 ประเภทเท่านั้น คือ

2.1 โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2525 จำนวน 953 โรงเรียน

2.2 โรงเรียนดีเด่น ตามโครงการประกวดโรงเรียนดีเด่นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2526 จำนวน 77 โรงเรียน

การใช้โรงเรียน 2 ประเภทนี้ เพราะโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาและโรงเรียนดีเด่น มีลักษณะเด่น 3 ประการคือ (กรมวิชาการ, 2524 : 1-2 และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 1)

- 1) ใช้หลักสูตรครบถ้วน ถูกต้องตามหลักสูตร จุดหมายโครงสร้างของหลักสูตร ซึ่งหมายถึงกระบวนการเรียนการสอนและการวัดผลในแผนการสอน

- 2) ใช้หลักสูตรได้เหมาะสม สอดคล้องและเกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคมของนักเรียน
- 3) จัดกิจกรรมดังกล่าวในข้อ 1-2 ได้ดีเกินจนเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง

3. กิจกรรมที่ใช้ในงานวิจัยนี้ เป็นกิจกรรมที่ปรากฏในแผนการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่าคำตอบที่ได้จากตัวอย่างประชากรเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้
2. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและแผนการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผ่านการตรวจแก้ไขปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และทดลองใช้แล้วนั้น ถือว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์

คำจำกัดความ

กิจกรรม หมายถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและการกระทำของครู หรือนักเรียน ที่ก่อให้เกิดสภาพการเรียนรู้ความจุกประสงค์

กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึงรายการกิจกรรม การเรียนการสอนในแผนการสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2521 ที่ก่อให้เกิดผลตามที่กำหนดไว้

ผลจากการใช้กิจกรรม หมายถึงผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการสอนในค่านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงานแก่ผู้เรียน ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. **ก้านความรู้** แบ่งออกเป็น 6 ชั้น คือ (จากลำดับชั้นความรู้ของ เบนจามิน เอส.บลูม อ้างใน อุทุมพร ทองอุไทย 2523 : 18)
 - 1.1 **ความรู้-ความจำ** หมายถึง เรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ที่นักเรียนเคยมีประสบการณ์มาแล้วและสามารถแสดงออกโดยการบอก บรรยาย เกี่ยวกับเรื่องราวหรือสิ่งเหล่านั้นได้
 - 1.2 **ความเข้าใจ** หมายถึงความสามารถในการนำความรู้หลาย ๆ อย่าง มาผสมกันแล้วกลายเป็นความรู้ที่กว้างขวาง สมเหตุสมผล สามารถอธิบายความหมายด้วยภาษาของตนเองได้
 - 1.3 **การนำไปใช้** หมายถึงการนำความรู้ ความเข้าใจในหลักการ กฎเกณฑ์ วิธีดำเนินการที่เรียนมาแล้วไปปฏิบัติได้จริงทั้งในสภาพที่เหมือนกับที่เคยเรียนมาหรือแม้จะแตกต่างออกไปบ้างก็ยัง สามารถประยุกต์ความรู้ ความเข้าใจนั้นมาใช้ได้
 - 1.4 **การวิเคราะห์** หมายถึงความสามารถในการแยก แจกแจง เรื่องราว ความคิด การกระทำหรือสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อหา ความเกี่ยวข้องของรายละเอียดต่าง ๆ หรือเปรียบเทียบให้ เหตุผล เกี่ยวกับสาเหตุ ความสำคัญและให้ข้อคิดหรือหลักการ จากเรื่องที่วิเคราะห์นั้นได้
 - 1.5 **การสังเคราะห์** หมายถึงความสามารถในการรวมเรื่องราว หรือสิ่งต่าง ๆ ทั้งแค่ 2 ชนิดขึ้นไปเข้าด้วยกัน แล้วคิดแปลง สร้างสรรค์ ปรับปรุง ให้ดีขึ้นกว่าเดิมหรือใช้ในแง่ที่ต่างออกไป
 - 1.6 **การประเมินค่า** หมายถึงความสามารถในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ แล้วตัดสินได้ว่าถูกต้องหรือเหมาะสมหรือมีคุณค่าหรือไม่ โดยสามารถ โต้แย้ง ให้เกณฑ์ วิจาร์ณได้อย่างมีเหตุผล
2. **ก้านคุณธรรม** แบ่งออกเป็น 6 ก้านคือ (จากคุณสมบัติที่ต้องการเน้นใน แผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4)

- 2.1 ความขยันหมั่นเพียร อุตุน หมายถึงความพยายามอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน
 - 2.2 ความประหยัด หมายถึงการใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควร ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รู้จักระมัดระวัง ยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร
 - 2.3 ความตรงต่อเวลา หมายถึงการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานทันกับเวลาที่กำหนด
 - 2.4 ความรับผิดชอบ หมายถึงความมุ่งมั่น ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร ละเอียดยรอบคอบ เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย
 - 2.5 ความซื่อสัตย์ หมายถึงการประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
 - 2.6 ความมีระเบียบวินัย หมายถึงการควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยา มารยาท ข้อตกลง ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และศีลธรรม
3. ก้านทักษะการทำงานแบ่งออกเป็น 8 ก้าน คือ (จากแผนการสอนและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4)
 - 3.1 การวางแผนและการปฏิบัติงานอย่างมีกระบวนการ หมายถึงความสามารถในการวางแผนในการทำงานและปฏิบัติตามกระบวนการที่วางแผนไว้
 - 3.2 การเตรียม ใช้ ทำความสะอาด ซ่อมแซมและเก็บรักษาเครื่องมือ หมายถึงความสามารถในการเตรียม ใช้ ทำความสะอาด เครื่องมือ เมื่อชำรุดก็ซ่อมแซมและเก็บรักษาไว้อย่างเป็นระเบียบ

- 3.3 การใช้เครื่องมือได้เหมาะสมกับงานและปลอดภัย หมายถึงการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับชนิดของงานที่ทำ และใช้อย่างถูกต้อง เกิดความปลอดภัย
- 3.4 การเลือกใช้วัสดุ ภาชนะและของใช้อื่น ๆ ได้เหมาะสม หมายถึงความสามารถในการเลือกวัสดุ ภาชนะต่าง ๆ มาใช้ได้เหมาะสมกับกาลเวลาและชนิดของงาน
- 3.5 การทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึงการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
- 3.6 การปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว
- 3.7 การทำงานเสร็จทันตามเวลาที่กำหนด
- 3.8 การริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน หมายถึงการคิดอย่างอิสระ หรือการคิดริเริ่มประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

แผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึง เครื่องมือที่จะช่วยให้ครูดำเนินการเรียนการสอน ให้เป็นไปตามหลักสูตรทั้งจุดประสงค์ ความคิดรวบยอด เนื้อหา โดยเสนอแนะกิจกรรม การเรียน สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาไว้ให้ครูเลือกได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ เจตคติและทักษะความชำนาญในการทำงานเกี่ยวกับงานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรักการทำงาน ทำงานเป็น และมีลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงานอันจะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและศึกษาหาความรู้ในเรื่องงานอาชีพต่อไป

ครู หมายถึง ครูที่สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนต่อไปนี้

1. โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2525

2. โรงเรียนที่เกินตามโครงการประกวดโรงเรียนที่เกินของสำนักงาน
คณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2526

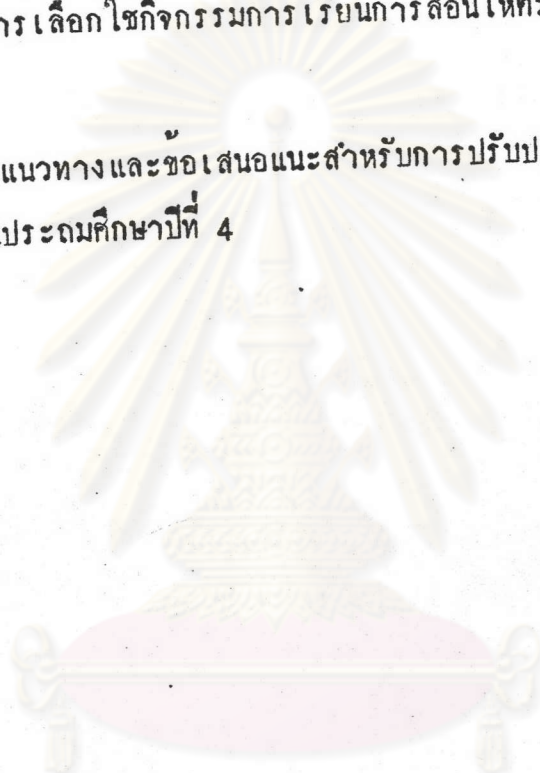
การรับรู้ของครู หมายถึงการที่ครูมีประสบการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วทำให้
เข้าใจ หรือแปลความหมายของเรื่องนั้น ๆ ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สํารวจและศึกษากิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มการงานและพื้นฐาน
อาชีพจากเอกสาร และแผนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทํารายการกิจกรรม
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับผลจากการใช้กิจกรรม
จุดประสงค์และคุณสมบัติที่ทองการเน้นจากแผนการสอนและเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้
กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อรวบรวมและจัดเป็นผลจากการ
ใช้กิจกรรม 3 ด้านคือ ด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงาน
3. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามและแบบ
สัมภาษณ์โดยวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานจากเอกสารในข้อ 1 และ ข้อ 2 แล้วนำไปให้
ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ทดสอบ เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว
ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปทดลองเบื้องต้นกับครูผู้สอน กลุ่มการงาน
และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 15 คน จากนั้น
จึงจัดทำเป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์
4. นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปสอบถามและสัมภาษณ์ตัวอย่างประชากรซึ่งเป็น
ครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา ปีการศึกษา 2525 และโรงเรียนที่เกินตามโครงการประกวดโรงเรียน
ที่เกิน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2526 ทุกเขตการ
การศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายชั้นคอนไคตัวอย่างประชากร 309 คน
5. นำข้อมูลที่ได้อมาหาค่าร้อยละและนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาประกอบการ
สรุปผล การวิจัย อภิปรายผลและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบผลจากการใช้กิจกรรมตามแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในด้านความรู้ คุณธรรมและทักษะการทำงาน ตามการรับรู้ของครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เป็นแนวทางให้ครู อาจารย์และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสอนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพในการเลือกใช้กิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนการสอน
3. เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแผนการสอนกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย